

Oponentský posudek na rigorózní práci

Věc v právním smyslu

Autor: Mgr. David Szostok

1. Autorem zvolené téma je vysoce aktuální vzhledem k účinnosti OZ 89/2012. Pojetí věci v právním smyslu je problematikou, jejíž zkoumání je potřebné nejen pro právní praxi, ale zejména pro právní teorii. Vymezení věci v právním smyslu je jedním z úhelných kamenů soukromého práva. OZ 89/2012 zvolil tzv. široké pojetí věci. Tento koncept známý úpravě v OZO byl na více jak šedesát let opuštěn a proto návrat k němu bude přinášet mnohé otázky, jejichž základ spočívá ve značném rozšíření množiny objektů, které jsou věcmi v právním smyslu. Komplexní zpracování tohoto tématu je proto potřeba hodnotit kladně.

2. Autorem zvolené téma lze charakterizovat jako náročné a to z několika důvodů. Mgr. Szostok se koncentroval především na teoretické vymezení věci a dopady takového pojetí. Tento fakt nutně vede k potřebě hlubšího rozboru a vymezení možných souvislostí. Autor proto pracoval s rozsáhlou materií vstupních informací a to nejen právní povahy. Vedle samotné právní úpravy věci v právním smyslu, využil své znalosti z oblastí římského práva, ústavního práva, finančního práva, autorského práva. Komparativně pracoval též s úpravou v ABGB, BGB, CCI. Autor v práci zúročil také své znalosti i z jiných disciplin, než-li je samotné právo (ekonomie, psychologie, všeobecný rozhled – str. 91). Závěry uváděné v práci mají dostatečnou oporu v dostupné literatuře a judikatuře, která je řádně citována. Při zkoumání zvolené problematiky autor využil jednak standardních interpretačních metod (analýzu, deskripci, syntézu), dále metodu historickou a v konkrétních aspektech též metodu komparativní. Text práce (136 stran) je průběžně doprovázen poznámkovým aparátem čítajícím 293 poznámek pod čarou.

3. Rigorózní práce je včetně úvodu a závěru rozčleněna do šesti kapitol, které se dále dekadickým způsobem člení na další podkapitoly. Vývoji pojetí věci v právním smyslu počínaje římským právem je věnována druhá kapitola. Navazující třetí kapitola je vzhledem k názvu práce a jejímu cíli nejrozsáhlejší – (3. Nové pojetí věci str. 27 – 102). Třetí kapitola tak vytváří jádro práce, kdy autor přechází od výkladu nominality věci, ke zkoumání instrumentů finančního trhu a hypotéky, dluhu, cenného papíru a Bitcoinu. Kapitulu uzavírá rozбором teoretických aspektů vymezení věci (užitečnost, odlišnost od osoby, ovladatelnost).

Čtvrtá kapitola je věnována negativnímu vymezení věci – lidské tělo (4. 1), zvíře (4. 2). Problematice veřejného statku je věnována kapitola pátá. Závěr a

úvahy de lege ferenda jsou shrnuty v kapitole šesté. Práce má propracovanou a provázanou systematiku.

4. Předloženou rigorózní práci je nutné charakterizovat jako velmi zdařilé zpracování zvoleného tématu. Z hlediska obsahového je práce zpočátku pojata jako vývojová. Autor správně zdůrazňuje římskoprávní východiska současné civilistiky. Na jedné straně poukazuje na pragmatičnost chápání římských juristů a z toho plynoucí pojetí věci, naproti tomu však zdůrazňuje Gaiovo pojetí „Učebnice“ str. 10, kde je v dobových intencích popsáno široké pojetí věci. Navazuje rozbor pojetí v ABGB, v návrhu předválečného občanského zákoníku z roku 1937, OZ z roku 1950 a OZ 1964. Těžiště práce však spočívá v rozboru a vymezení současného pojetí věci v právním smyslu a to zejména s ohledem na střetnutí dvou možných pojetí věci v právním smyslu (úzké a široké). Zde autor patřičně rozvinul své znalosti a argumentační dovednosti.

Mgr. Szostok se důsledně vyrovnává se širokým pojetím věci. Svůj výklad opírá o extenzivní – nominální pojetí věci v právním smyslu, kdy tento rozvíjí do náležité šíře a souvislostí. Čtenáři nabízí zajímavý a přehledný průřez mnohými instrumenty finančního trhu (futures, opce, swapy) a hypotékou (kapitola třetí), dále zkoumá některá majetková práva či předměty a klade si otázku, zda tyto mohou být věci v právním smyslu. Odpovědi na otázku, zda je daný objekt (právo – pohledávka, dluh, Bitcoin) věcí, či nikoli, autor hledá a nachází na základě kontrapozice publikovaných názorů a korektivem vymezení vlastnického práva. Autor neustrnul jen na současné úrovni poznání, ale nabízí též relevantní přehled názorového vývoje v době předchozí právní úpravy (cenné papíry). Zvláště v oblasti ekonomických a finančních aspektů prokazuje hluboké a souvislé znalosti problematiky.

Předložená práce není pouhou kompilací dostupných publikovaných názorových proudů, ale autor vznáší teoreticky správně koncipované otázky a hledá na tyto odpovědi a to i de lege ferenda, přičemž své závěry zařazuje vždy na samotný konec dílčích rozborů.

Mgr. Szostok poukazuje na to, že ani prvorepubliková civilistika nebyla v otázce povahy pohledávky (Randa, Unger versus Rouček, Sedláček) jednotná (str. 44 – 59). Za hlavní argumenty svědčící pro široké pojetí věci autor považuje především fakt, že úprava v ABGB široké pojetí využívala, větší míru konformity s ústavním a mezinárodním právem. Dále zdůrazňuje především skutečnost, že současnost přináší statky, které před sto lety nebyly známy.

5. Předložená rigorózní práce vykazuje hlubokou a konstantní míru analýzy zvolené problematiky.

6. Rigorózní práce má velmi dobrou jazykovou i stylistickou úroveň s naprostým minimem formálních nedostatků.

7. K předložené práci lze mít připomínky formálního a zcela výjimečně obsahového charakteru.

Po formální stránce jde o vzácně se vyskytující nedostatky ve formě překlepů – str. 10 převody věcí, transakcím, str. 11 *de rerum divisione*, str. 17 zákon 141/1950 Sb., str. 55 mnohá úskalí, str. 66: „ 4. st. př. n. l.“, str. 19 – „Zejména ustanovení začínající a končící ustanovením.“

Po věcné stránce je potřeba vytknout některá nepřesná tvrzení: Str. 14 druhý odstavec zdola: úzké pojetí nezavedl OZ 1964, ale OZ 141/1950, na str. 17 uvedeno správně.

V kapitole 2. 2. 4 mohl autor zmínit vymezení věci v zákoníku mezinárodního obchodu č. 101/1963 Sb. v § 13.

Tyto drobné nedostatky však nemají vliv na kvalitu předložené práce.

Autor při zpracování zvoleného tématu projevilschopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem a také hlubší znalost zvolené a související problematiky. Cíl práce vymezený na str. 8 byl splněn.

Předložená rigorózní práce splňuje veškeré formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě, při které se Mgr. Szostok zaměří na význam a dopad ustanovení § 979 a dále na problematiku součásti a příslušenství věci.

V Praze 17. 2. 2016

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.
Oponent rigorózní práce